

פלא 90: סקירה עולמית 7

תקציר

1. הקורונה הביאה לקריסה הסופית של הסדר העולמי החד-קוטבי שארה"ב הנהיגה לאחר המלחמה הקרה.
2. התופעות השונות שאנו עוקבים אחריהן בפל"ג [?](#) קשיים בשרשרות האספקה, סכסוכי סחר, הפיכות, התחרות האסטרטגית בין סין וארה"ב [?](#) כולם נובעים ומבטאים את קריסת הסדר הבינלאומי.
3. ההפיכה בסודן היא דוגמה מצוינת [?](#) לארה"ב אין כלים או רצון לאכוף נורמות דמוקרטיות. אין גוף בינלאומי אחר שיכול לעשות זאת. ארה"ב איבדה את כוח ההשפעה שלה כמנהיגת הסדר, ונתרת רק עם כוח ההשפעה של מעצמה, כלומר עם היכולת להשפיע על מדינות אחרות דרך בעיקר לחץ כלכלי וצבאי.
4. הדבר יוצר לישראל בעיה משמעותית, משום ההסתמכות על ההשפעה האמריקנית. לדוגמה, חוסר היכולת לכופף את איראן בנושא תוכנית הגרעין נובעת מקריסת הסדר העולמי.

להורדת הפרק [?](#) [קישור](#).

איך סדר עולמי מסתיים?

אנחנו עוקבים בפל"ג כבר כמעט שנתיים אחרי השינויים של הזירה הבינלאומית. ראינו בחודשים האחרונים איך שרשרות האספקה הגלובליות שלנו מתקשות לעבוד תחת המשבר של הקורונה. רק באוקטובר ראינו את מחירי הגז והנפט נותרים גבוהים, ואיך נמלים בארה"ב וסין נאבקים לנסות ולצמצם את הטור ההולך וגדל של ספינות שמחכות לפריקה [\[מקור\]](#).

אנחנו רואים בכל יום איך העימות בין ארה"ב וסין מעמיק ומתרחב. איך הוא כולל עוד תחומים, ואיך התחרות הזו מערבת עוד ועוד שחקנים: בריטניה, צרפת, אוסטרליה, ניו זילנד. אנחנו רואים שינוי משמעותי בזירה הבינלאומית ואנחנו מדברים עליו. אנחנו רואים את השינוי שלנו לסדר רב קוטבי. אבל כאשר עוברים מסדר אחד לסדר אחר חייב להיות זמן של חוסר סדר, זמן שבו הסדר הראשון הסתיים והסדר השני עדיין לא עלה.

מה שאנחנו בעצם רואים בשנתיים האחרונות היא הקריסה הסופית של הסדר החד-קוטבי שהיה אחרי המלחמה הקרה, זה שנוצר עם קריסת ברה"מ ב-1991. בסדר החד-קוטבי ארה"ב הייתה

מעצמת העל היחידה של העולם, הגמון עולמי, שהכתיב את האג'נדה הגלובלית ואת הנורמות הגלובליות: אם עידוד סחר חופשי, תמיכה בדמוקרטיה, החשיבות של זכויות אדם ביחסים בינלאומיים והשימוש בסנקציות וכוח צבאי נגד מדינות ומשטרים שפוגעים בזכויות האדם בשטחם. זה היה סדר שהיה לנו.

הסדר שאלינו אנחנו הולכים הוא סדר רב קוטבי, סדר של כמה אזורי השפעה שונים עם ארה"ב עדיין כמעצמה המובילה בעולם, אך כבר לא המעצמה הקובעת היחידה בעולם. אנחנו רואים שלל שחקנים גדולים יותר וגדולים פחות שיכולים להשפיע כל אחד באזור שלהם: טורקיה, יפן, סין ורוסיה כמובן, גרמניה, צרפת ובריטניה.

אז אנחנו נמצאים בעצם בסוף סדר עולמי אחד, ובמעבר לסדר אחר. אני חושב שיש משהו מנחם בלדעת איפה אתה נמצא ☹️ מה שאנחנו רואים הוא לא סוף הציוויליזציה, סוף האנושות, אלא פשוט הכאוס שקיים בין סדר אחד לאחר.

שאלה מעניינת שאפשר לשאול היא מה המאפיינים של קריסה של סדר? איך קובעים זאת? וזו לא רק שאלה תאורטית ולא סתם אני מעלה את השאלה הזו דווקא בפרק היום שהוא סקירה עולמית מספר 7.

אנחנו רואים בעולם שלנו המון אירועים שלכאורה נראים נפרדים: היה לנו את ההפיכה במיאנמר בפברואר 2021. הייתה לנו עכשיו, לפני שבוע, את ההפיכה בסודאן. יש לנו את הקריסה של שרשרת האספקה הגלובליות. התחרות לכוח בין סין וארה"ב. לכאורה אירועים נפרדים, אבל אם נסתכל עליהם במבט רחב יותר, אם ננסה טיפה יותר להבין אותם לעומק, הרי שאלו בדיוק המאפיינים של קריסה של סדר עולמי. וברגע שאנחנו מבינים את מה שאנחנו רואים, אז קל לנו יותר להבין לאן הדברים הולכים, מה חשוב יותר ומה חשוב פחות.

הסקירה העולמית היום תהיה טיפה שונה. אנחנו נתמקד בהפיכה בסודאן. ננסה להבין למה היא התרחשה. ננסה להבין איך היא מבטאת את קריסת הסדר העולמי וננסה להבין מה המשמעות הרחבות יותר: מה המשמעות של ההפיכה לישראל, לביטחון וליציבות במזרח אפריקה ולהשפעתה של ארה"ב. למרות שסודן רחוקה ממרכזי הכוח העולמיים, למרות שהיא זניחה בכלכלה הגלובלית, דווקא ההפיכה בה מראה לנו שארה"ב איבדה את ההשפעה כמי שעומדת בראש סדר עולמי. מה שאנחנו רואים זו לא היחלשות צבאית או כלכלית של ארה"ב, אלא **היחלשות של היכולת שלה לקבוע נורמות ולאכוף את הנורמות האלו על מדינות.**

אז בואו נתחיל בסקירה העולמית השביעית שלנו ונדבר על ההפיכה בסודאן.

קץ הדמוקרטיה

ב-25 באוקטובר צבא סודאן כלא את השרים וראש הממשלה האזרחי של המדינה והודיע על מצב חירום במדינה [מקור]. הצעד הכה את העולם בהלם: עד אותה נקודה נראה שסודן בדרך

סודן התחילה את התהליך לדמוקרטיה באוגוסט 2019 אחרי שהרוזן של סודאן, עומר אל-בשיר, הודח ע"י הצבא בעקבות הפגנות המוניות נגדו, בדומה למה שקרה למובארק במצרים ב-2011 [מקור]. עם נפילתו של אל-בשיר, הוקמה ממשלת מעבר חדשה בסודאן שכללה מצד אחד אזרחים ומצד שני מפקדים בצבא, שלטון היברידי אזרחי-צבאי [מקור].

צורת שלטון כזו היא לא נדירה אחרי הפיכות או במהלך שינוי משטר: בדרך כלל הנציגים של הסדר הישן, שהדיחו את השליט, מעוניינים לשמור על השפעתם במהלך שינוי המשטר. אז הם באים במבנה שלטוני זמני עם נציגי הסדר החדש, ומנסים לוודא שהאינטרסים שלהם לא נפגעים.

במקרה של סודן הצבא הוא אותו צבא שהיה תחת אל-בשיר. תחת אל-בשיר מפקדים התעשרו, וכעת הם חוששים שהעושר שהם אספו, שהכוח הפוליטי שהיה להם, יעלם עם חילופי המשטר. הצבא לכן מייצג את בעלי האינטרס במשטר הישן, אלו שהרוויחו ממנו [מקור].

לעומתו האגף האזרחי הוא נציג הסדר החדש, הסדר שהעם הסודני מעוניין בו. הוא מורכב מחברי "כוחות החופש והשינוי", קואליציה של ארגוני מורדים וארגוני חברה אזרחית שפעלו להפלת בשיר [מקור]. הם לא היו חלק מהמערכת הפוליטית של בשיר, הם נלחמו נגדה. הם עכשיו אלו שרוצים כוח, ואולי גם להתעשר.

באופן טבעי מה שנוצר במבנה היברידי כזה הוא מתח בין נציגי הסדר הישן והחדש, עם כל אחד מושך לכיוון אחר. השאלה המרכזית במצב כזה היא האם המעבר יתרחש באופן מסודר ושלין, או שמא אחד הצדדים יחליט לכפות באלימות את הסדר בו הוא מעוניין על השני. במקרה של סודן גילינו שהתשובה היא לא.

התזמון של ההפיכה בסוף אוקטובר הוא לא מקרי. ב-17 בנובמבר הצבא היה אמור להעביר את ראשות גוף קבלת ההחלטות בסודאן, מועצת הריבונות, לידי הנציגים האזרחיים [מקור]. באופן נוח כמה שבועות לפני תאריך חילופי השלטון החלו קטטות בין תומכי האגף האזרחי ונאמני הצבא, מה שנתן לצבא תירוץ להודיע על מצב חירום ולהשתלט על המדינה. ההתנגדות האזרחית להפיכה לא איחרה לבוא.

מאז ההפיכה סודן משותקת ע"י שביתות מחאה והפגנות [מקור]. בבירה חרטום מפגינים חסמו רחובות ומספר מפגינים נהרגו מירי הצבא [מקור].

גם הקהילה הבינלאומית הגיבה בחריפות: האיחוד האפריקאי הודיע שהוא משהה את חברותה של סודן עד שההפיכה תסתיים [מקור]. ארה"ב הודיעה שתקפיא סיוע בסך 700 מיליון דולר עד לחזרת הממשל האזרחי במדינה [מקור]. מדובר במכה קשה לסודן: לסודאן כבר היום חובות גבוהים, אינפלציה גבוהה (מעל 100% ב-2020) והיא צריכה מטבע זר בשביל לייצב את הכלכלה [מקור]. הצבא השתלט על המדינה, אך לא ברור אם תישאר מדינה לשלוט בה: אם המצב

הכלכלי יחמיר, אם ההפגנות יהפכו ללוחמת גרילה, סודן עלולה להפסיק לתפקד כמדינה.

התסריט הבורמזי

המעניין הוא שזו אינה הפעם הראשונה השנה שאנחנו רואים תרחיש כזה: הצבא מבצע הפיכה נגד שלטון בו היה שותף, ובזמן שהוא מצליח להשתלט על המדינה, המדינה מתפוררת תחת ידיו. ראינו תרחיש כמעט זהה במיאנמר בפברואר 2021.

בפברואר 2021 החונטה של מיאנמר השתלטה מחדש על המדינה, כולאת את ראש הממשלה בפועל של המדינה ומפזרת את הפרלמנט. בתגובה ארה"ב ומדינות מערביות אחרות הודיעו על סנקציות נגד החונטה, סנקציות שרק החריפו עם הזמן [\[מקור\]](#).

היום מיאנמר היא מדינה בתהליכי התפרקות. נציגי הממשלה האזרחית שברחו ממיאנמר הקימו אותה מחדש, והכריזו על מאבק כולל נגד החונטה [\[מקור\]](#). המדינה משותקת מזה חודשים ע"י הפגנות ושבתות, שפוגעים קשות בכלכלה המקומית [\[מקור\]](#). הצבא מנסה להשתלט על המצב ע"י אלימות נגד אזרחים, אולם זה רק מעודד אותם לפעול יותר בנחישות. חלקם הקימו מליציות נגד הצבא [\[מקור\]](#). חלקם הצטרפו למליציות הקיימות בפריפריה של מיאנמר, שפתחו בקמפיין טרור חדש נגד הצבא [\[מקור\]](#). רק לפני שבוע התרחשה סדרת פיצוצים בעיר השנייה בגודלה במדינה [\[מקור\]](#).

באופן טבעי הירידה בביטחון ובתפקוד הכלכלי הפכו את מיאנמר למוקד אי-יציבות בדרום מזרח אסיה. מיאנמר מייצאת שני דברים למדינות האזור: פליטים וסמים. פליטים בורחים בעיקר לבנגלדש והודו [\[מקור\]](#). סמים מוברחים לתאילנד, לאוס, וסין [\[מקור\]](#). ארגוני פשע יכולים לפעול יותר בחופשיות במדינה, מה שמאפשר להם להגדיל את היקפי הייצור וההברחה.

מצב דומה עלול לקרות גם בסודן: אם הצבא לא יצליח לייצב את המדינה, היא עלולה להפוך למוקד אי-יציבות חדש. פליטים ינסו לברוח דרך מצרים ולוב לישראל ואירופה, וארגוני פשע וטרור יוכלו להתמקם מחדש במדינה.

עבור ישראל הדבר מדאיג במיוחד לאור שימוש העבר שאיראן עשתה במדינה להברחת אמל"ח דרכה למצרים [\[מקור\]](#). איראן עלולה להתבסס בסודן. היא תנצל זאת לא רק להברחה מחדש של אמל"ח לרצועה, אלא גם לאיים על השיט הישראלי בים האדום.

עוד נרחיב את הדיבור בנושא. כרגע אני רוצה לחזור להשוואה בין מיאנמר וסודן ולשים לב לעוד משהו דומה: התגובה האמריקנית.

הענק העיפי

ארה"ב בשני המקרים הגיבה להפיכות בהקפאת סיוע ואיום או הטלת סנקציות. למען האמת זו התגובה של ארה"ב לכל שינוי לרעה בדמוקרטיה של מדינה בעשור האחרון: היא הטילה סנקציות על וונצואלה. היא הטילה סנקציות על לוקשנקו בבלארוס [מקור]. היא שוקלת סנקציות נגד אתיופיה [מקור].

זה לא תמיד היה המצב. ב-2011 ארה"ב התערבה צבאית בלוב בשביל להגן על אזרחים, במה שהפך במהירות למבצע להדחת קדאפי [ראו כאן]. לאורך המלחמה הקרה האמריקנים התערבו במדינות שהשלטון בהן היה קומוניסטי או רק נתפס כידידותי לסובייטים. בשנות ה-90, בתחילת הסדר החד-קוטבי, ארה"ב פלשה למדינות כדי להחזיר את הדמוקרטיה בהן.

לא מאמינים? ב-1991 הפיכה צבאית בהאיטי הפילה את הממשלה הדמוקרטית והציבה במקום דיקטטורה צבאית [מקור]. ב-1994, באישור מועצת הביטחון של האו"ם, ארה"ב פלשה להאיטי, סילקה את החונטה והחזירה את השלטון הדמוקרטי לאי [מקור]. מי היום ישקול פלישה למיאנמר או סודן בשביל להחזיר את הדמוקרטיה? וגם אם יש מדינה שתשקול, אין סיכוי שמועצת הביטחון של האו"ם תאשר פעולה כזו, הודות למחסום הסיני-רוסי מפני כל התערבות בינלאומית במדינה ריבונית.

אני מבין למה האמריקנים לא שוקלים התערבות כזו. אני מבין למה אנחנו לא חושבים שזו אופציה ² ובאמת זו לא אפשרות שתקרה. כי ארה"ב ממוקדת בסין, והיא מותשת משתי מלחמות באפגניסטן ועיראק ואין שום גוף בינלאומי שיתן תמיכה לצעד כזה. אני מבין.

אבל בדיוק המצב הזה משקף את סוף הסדר החד-קוטבי.

סדר עולמי הוא בעצם אוסף של נורמות, מנגנונים, ולעיתים מוסדות בינלאומיים שמאפשרים למדינות השונות בתוך הסדר לנהל את ענייניהן בצורה אחרת חוץ מתחרות לכוח. במקום שמדינה תאיים על מדינה אחרת באמצעות כוח הנשק שלה, באמצעות גודל הצבא שלה, באמצעות תמרונים אסטרטגיים, הסדר העולמי מאפשר לה לטפל בבעיות האלו בצורה של משא ומתן, הסכמים, בוררות בינלאומית וכדומה.

כיום ארה"ב לא מעוניינת לאכוף את הנורמות שהגדירו את הסדר החד קוטבי שלה. אם הסדר החד קוטבי עסק בהגנה על זכויות אדם, בעידוד הדמוקרטיה וארה"ב הייתה מוכנה לפעול צבאית גם כדי לאכוף את הנורמות האלו, הרי שעכשיו ארה"ב אינה מעוניינת לאכוף את הנורמות האלו מעבר לפעולות הכלכליות שקרוב לוודאי לא ישנו את המצב.

בנוסף, חוץ מארה"ב, אנחנו לא רואים עוד גוף, וודאי לא גוף בינלאומי שיכול לבוא ולהחליף את האכיפה האמריקנית.

סדרים עולמיים היו כבר בעבר. אחרי סיום מלחמות נפוליאון באירופה בתחילת המאה ה-19, האירופאים הקימו את "הקונצרט האירופי", סט של נורמות ומנגנונים לטפל במתחים בין המעצמות. כאשר היו מחלוקות או סכסוכים בין המעצמות, הן הסכימו להיפגש ולדון בקונגרס ולנסות ולהגיע לפתרון מדיני, מוסכם על כולן מבלי להשתמש בכוח צבאי [מקור]. מנגנון הקונגרסים החזיק פחות או יותר כ-70-60 שנה ונתן לאירופה כמעט מאה בה לא הייתה מלחמה משמעותית בין המעצמות האירופיות הגדולות.

אולם, עם הזמן השימוש במנגנון הזה קטן, הנורמה להשתמש בו נשחקה ובמקום לנסות ולדון דרך קונגרסים, המדינות של אירופה עברו יותר ויותר לתחרות לכוח. התוצאה הסופית הייתה מלחמת העולם הראשונה.

דבר דומה התרחש בתקופה שבין מלחמות העולם. אחרי מלחמת העולם הראשונה, הוקם חבר הלאומים שנועד להיות גוף בינלאומי, דרכו מדינות יסדירו את הסכסוכים ביניהן והוא ישמש דרך לאכוף את השלום ולהגן על מדינות העולם מפני תוקפנות [מקור]. אולם גם הסדר הזה נשחק, עם הנורמות של היעדר תוקפנות ושיח נשחקו והוחלפו בתחרות לכוח.

כולנו מכירים את המעשים של רוסיה וגרמניה, אפילו לא גרמניה הנאצית, גרמניה של רפובליקת ויימאר, שעבדו יחד כדי לשחוק את ההגבלות של הסכם ורסאי על הצבא הגרמני ולנסות ולקדם שרטוט מחדש של קווי הגבול במרכז אירופה [מקור]. עם הזמן, האגרסיביות והתוקפנות בעולם עלתה. אם זה בפלישה האיטלקית לאתיופיה, אם זה במעורבות הגרמנית והרוסית במלחמת האזרחים של ספרד, אם הפלישה היפנית למנצ'וריה ולסין.

עכשיו אנחנו נמצאים שוב בנקודה בה הנורמות הבינלאומיות נשחקו והמנגנונים הבינלאומיים כבר לא מתפקדים. דיברנו לפני כמעט שנתיים, בתחילת 2020, איך ארגון הסחר העולמי הפך לא מתפקד [ראו כאן]. דיברנו אז שנציג הסחר של ארה"ב בזמן ממשל טראמפ, רוברט לייטהייזר, מנע מינוי של שופט אמריקני לפאנל של ארגון הסחר העולמי וכך מנע מארגון הסחר העולמי לדון בסכסוכי סחר הפאנל לא יכול להתכנס אם אין לו את כל חבריו. אז עכשיו מדינות משתמשות בכוח, משתמשות בדיפלומטיה, משתמשות בתמרונים אסטרטגיים כדי להסדיר את ענייני הסחר שלהם.

דבר דומה קרה עם הנורמות הבינלאומיות. מדינות שולחות כוחות צבא לשטחן של מדינות אחרות, פועלות נגד זכויות האדם והדמוקרטיה בשטחן, והאו"ם אינו מסוגל לפעול נגדן. דיקטטורים מרגישים חופשי לפעול נגד האזרחים שלהם, וכוחות צבא להפיל את הממשלות שלהן. אנחנו היום מסתכלים בדברים האלו כמובנים מאליהם משום שכבר הפנמנו במידת מה שהסדר העולמי הסתיים, גם אם לא היינו מודעים לכך. הפנמנו שהאו"ם כבר לא מתפקד. שהדמוקרטיה בנסיגה.

אנחנו בתקופה של היעדר סדר עולמי.

מדריך לג'ונגל

מה כל זה אומר לנו?

ראשית, זה עוזר לנו להבין למה הניתוחים שלנו שמבוססים על תחרות כמצב המועדף על מדינות אפקטיביים יותר בחיזוי התנהגות ממודלים שמניחים שמדינות יעדיפו לשתף פעולה מאשר להתחרות: **במצב של היעדר סדר עולמי, הזירה הבינלאומית מעודדת תחרות ומקשה על שיתוף פעולה. למדינות אין נורמות או מנגנונים להישען עליהם בשביל לעבוד יחד.**

חשוב לשים לב שזה לא נכון בכל זמן ובכל מקום: גרמניה וצרפת ימשיכו לעבוד יחד במסגרת האיחוד האירופי. יפן ודרום מזרח אסיה עובדות יחד לחיזוק הקשרים הכלכליים והביטחוניים ביניהן. אנחנו לא במצב של מלחמת הכול בכול, אלא של גושים מתחרים, גושים מתחרים שיהיו הבסיס של הסדר העולמי העתידי שלנו.

שנית, **חשוב להבדיל בין התמוטטות של סדר ובין היעלמות כוחה של מדינה.** ארה"ב היא עדיין השחקן הכי חזק בעולם, אך היא כבר לא עומדת בראש סדר בינלאומי מתפקד. מדינות לא מסתכלות אליה עוד בשביל הנחייה, וארה"ב היא עוד מתחרה בזירה הבינלאומית.

אלו לא חדשות טובות לישראל. אנחנו הרבה זמן הסתמכנו על היכולת של האמריקנים לכופף את המערכת הבינלאומית לרצונם, ולכן הדגשנו את ההשפעה עליהם. אם ארה"ב היא כבר לא קובע הטון היחיד, זה אומר שאנחנו חייבים להתייחס לעוד שחקנים.

קחו לדוגמה את פרויקט הגרעין האיראני. לפני שלושים שנה, עם רוסיה וסין חלשות, ארה"ב

הייתה יכולה לחנוק את האייתוללות עם סנקציות ואף לאיים עליהן במלחמה. לא היה מי שיערער על ההשפעה האמריקנית, מי שינסה לעזור לאיראן מול האמריקנים.

היום סין ורוסיה מהוות גב אסטרטגי עבור טהרן. הן לא יכולות לשפר את מצבה של איראן, אך הן בהחלט יכולות לדאוג שלמשטר יהיה מקור של מטבע זר, מזון ואמל"ח. שתי המדינות מתגוששות עם ארה"ב בפורומים בינלאומיים, ומונעות מהקהילה הבינלאומית להגדיל את הלחץ על טהרן ² ודאי לא לאפשר פעולה צבאית. האמריקנים כבר לא יכולים לבדס לפתור עבורנו את הבעיה האיראנית.

הדבר נכון גם לסודן. **עכשיו אחרי ההפיכה הסכם הנורמליזציה נמצא בסימן שאלה**. למען האמת הוא כבר היה בסימן שאלה: כפי שהראתי בנובמבר 2020, אישור הסכם הנורמליזציה הוא משהו שהיה אמור לעשות הפרלמנט הנבחר של סודן, פרלמנט שעדיין לא נבחר. הבחירות אליו תוכננו ל-2022, ועכשיו לא ברור אם בכלל יקרו [ראו כאן].

שנית, סודן הסכימה לנורמליזציה בשביל שארה"ב תסיר אותה מרשימת המדינות תומכות הטרור. עכשיו כשהמדינה יצאה מהרשימה, וארה"ב מאיימת בסנקציות, **אין לה ממש סיבה לאשר את ההסכם**. להיפך ² יכול להיות שהסנקציות האמריקניות רק יגרמו לעוינות להסכם, שיתפס כמשהו שנכפה ע"י האמריקנים.

חוסר הוודאות בנוגע לגורל ההסכם שם אותנו בעמדה שהיא מצד אחד מוכרת, ומצד שני לא נעימה. אנחנו כן מעוניינים ביחסים טובים עם סודאן כי יחסים טובים עם סודאן משמעותם שאנחנו קוטעים נתיב הברחת אמל"ח של איראן לחמאס. זה אומר שאנחנו מחזיקים ביחסים טובים עם מדינה שלחופה נעות סחורות ישראליות למזרח אסיה. סודן חשובה מדי בשביל שננתק עמה לחלוטין את היחסים.

מצד שני, אנחנו לא נוכל לקדם בצורה משמעותית את היחסים מעבר למגעים חשאיים, ביטחוניים ומודיעיניים, ללא הסכם הנורמליזציה [ראו כאן להרחבה].

מה כדי לישראל לעשות? **ראשית, להמתין**. ההפיכה היא בת פחות משבוע. אנחנו צריכים להימנע מגינוי או תמיכה של המשטר הצבאי, ולראות לאן הדברים מתקדמים. אם הוא ישיג יציבות, ואנחנו נגנה אותו, אנו עלולים לשרוף גשרים. אם נתמוך בו ואז הוא ייפול, נשרוף גשר עם הממשל האזרחי שיבואו אחריו.

שנית, להתכונן למצב בו אנו חוזרים למגעים חשאיים, ולנסות לעבוד במסגרת הזו. לעזור לסודנים לבלום התבססות איראנית, ולראות כיצד אפשר לשתף פעולה בפרויקטים כלכליים והומניטריים, כמובן כתלות במשטר הסנקציות שיוטל על המדינה.

סיכום

סדר עולמי הוא אוסף של נורמות, מנגנונים ולעיתים מוסדות שמשמשים את המדינות בו להסדיר את ענייניהן בצורה אחרת חוץ מכוח. שחיקה בנורמות, הפיכה של המוסדות ללא רלוונטיים, שבירה וחוסר פעילות של המנגנונים הם המאפיינים של שחיקה ולבסוף התמוטטות הסדר העולמי.

התקופה שבה הסדר מתמוטט היא תקופה שבה הכוח הקשה של מדינה הופך להיות יותר חשוב וזו תקופה בה מתחיל להתגבש גם הסדר החדש מתוך החורבן של הסדר הישן. עבור ישראל, זו תקופה שתחייב אותנו לחשוב מעבר ליחסים האסטרטגים עם ארה"ב, ולהפנים שאיננו עוד יכולים להסתמך רק על האמריקנים שיכופפו את הזירה הבינלאומית לפי האינטרסים שלנו. בהצלחה לנו.